

Sobre les humanitats

El llibre promet. Ho dic perquè el títol —*clàssics per a la vida*— suggereix que ens mostrarà la relació que hi ha entre la gran literatura i la nostra vida, perquè el seu autor és un prestigiós professor universitari i perquè el seu anterior llibre (*La utilitat de l'inútil*) ja va per la tercera edició. I, certament, el llibre aconpleix, en bona part, aquestes expectatives però, tanmateix, aquest llibre té també febleses. Gens menors. Comencem pels encerts.

Clàssics per a la vida comença amb una llarga introducció sobre la importància de la lectura dels clàssics en la formació dels joves estudiants. El text reitera —a vegades literalment— el seu llibre anterior i aplica un gran angular a la qüestió. Per a Ordine, la causa de la progressiva decadència de les humanitats està en la mentalitat social que prima la rendibilitat sobre la qualitat o l'especialització sobre la formació integral. Són reflexions potser una mica òbvies però que identifiquen la causa del descredit de les humanitats: considerar que llegir Shakespeare és poc útil i poc productiu. És a dir, que la causa està en un capitalisme sense ànima.

La modernitat dels clàssics

La part més important del llibre són els 48 articles en què comenta un petit fragment d'un text clàssic —medieval o contemporani— i que l'autor havia editat al suplement cultural del *Corriere de la sera*. El lector hi trobarà textos molt atractius com, per exemple, el de Francesco Guicciardini, un filòsof florentí del segle XVI, dedicat a l'opacitat dels afers públics. Ho fa amb aquesta imatge: "entre el palau i la plaça hi ha una boira tan espessa [...] que el poble sap tant d'allò que fa qui governa com de les coses que es fan a l'Índia".

El lector se sorprendrà de la modernitat dels clàssics, els valorarà, incre-

mentarà la seva cultura i no s'hi avorirà gens. El problema és que el discurs preferent d'aquesta antologia no és el dels autors sinó el de l'antòleg, el qual troba en els clàssics un pedigrí de qualitat. I el seu discurs és el propi del progressisme —més ètic que revolucionari— dels nostres dies.

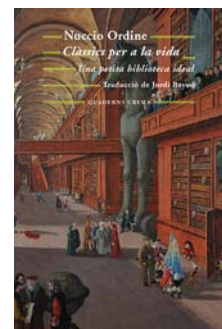
La feblesa d'aquest llibre rau en el fet que, encara que és molt clar en la defensa de les humanitats, el que no aconsegueix és ser igualment clar a explicar-ne el perquè. O, per ser més precís, dona moltes raons però cap que expliqui allò que la literatura aporta a una persona i que només la literatura —i l'art— ho fa possible.

És a dir, pel que sembla, la literatura ensenya coses bones i l'únic que la singularitza és que ho fa en textos ben escrits. Tot això no està gaire lluny del "instruir deleitando" que és, històricament, el més habitual. Luzán, per exemple, assegurava que a l'*Odissea* era molt útil perquè "con las aventuras de Ulises, [Homero] enseñó cuan perniciosa era para un estado la larga ausencia de su príncipe".

Potser no cal anar tan lluny, ni escriure tantes pàgines per constatar-ho. En aquesta línia, quan Ordine fa l'elogi dels clàssics ho fa, diu, perquè llegir-los "nodreix l'esperit", ens immunitza del masclisme o del racisme, confereixen "un antídoto contra el fanatismo" o ajuden a valorar l'esforç per damunt del guany. I un llarg etcètera. Però els clàssics no són només un magatzem d'aforismes. La funció dels grans textos literaris no és la de modificar conductes sinó la d'expressar la comuna experiència de viure. Certament aquesta no és la línia de la reflexió d'Ordine, però com que els textos són molt atractius, les reflexions estan ben escrites i, en aquest llibre, ben traduïdes, el lector, possiblement, agrairà la lectura.



Nuccio Ordine



Clàssics per a la vida. Una petita biblioteca ideal

NUCCIO ORDINE

Traducció Jordi Bayod
Quaderns Crema, 2018.
12 euros